

K životnímu jubileu primářky MUDr. Evy Urbánkové

MUDr. Eva Urbánková patří k významným neurochirurgům naší země a je jediná žena v historii oboru, která vedla neurochirurgické pracoviště, navíc velmi úspěšně.

Eva se narodila 14. 8. 1941 v Lovosicích. Její otec, amatérský hudebník, dceři od malička vštěpoval lásku k hudbě. Proto také souběžně se školní docházkou navštěvovala se zájmem hudební klavírní školu a později její vyšší oddělení. Již od 13 let úspěšně koncertovala a v necelých 15 letech hrála nadaná žákyně s Teplickou filharmonií Mozartův Klavírní koncert d-moll a opakovaně vítězila v celostátních soutěžích a přehlídkách. Elegance, píle a celorepublikové úspěchy směřovaly mladou, krásnou a talentovanou klavírní virtuózku ke studiu na konzervatoři. Avšak po nelehkém rozhodování si sama zvolila nehudební zaměření dalších studií. Maturovala v roce 1958 v Lovosicích a v roce 1965 promovala na fakultě všeobecného lékařství v Praze. Během lékařských studií pracovala již od druhého ročníku jako pomocná vědecká síla na Neurochirurgické klinice ÚVN ve Střešovicích, vedené akademikem Z. Kuncem. Prostředí kliniky ji okouzilo i během ošetřování chronického subdurálního hematomu jejího snoubence a pozdějšího manžela.

Své neurochirurgické touze podřídila svůj další odborný vývoj. Od roku 1965 do roku 1969 pracovala na chirurgickém oddělení nemocnice v Hořovicích pod vedením prim. Z. Hlaváčka. Ten zdůrazňoval nutnost samostatného rozhodování a odpovědnosti za odvedenou práci a otevřel mladé chirurgické lékařce dveře k rychlému rozvoji precizní operační techniky a vytvoření jasného a nekompromisního názoru na kvalitní práci. V roce 1968 následovala atestace I. stupně z chirurgie, po jejímž úspěšném absolvování dostala nabídku pracovat na chirurgické klinice Na Bulovce. Tu však odmítla s odůvodněním, že se chce specializovat na vysněnou neurochirurgii.

1. 8. 1969 nastoupila na neurochirurgii v Ústí nad Labem. V té době, necelý

rok po svém založení, bylo oddělení bez vlastních lůžek a vlastních sálů. Zprvu to vlastně byla jakási „kočovná společnost“, až do roku 1974, kdy vzniklo lůžkové oddělení. Paradoxně se zde stala první pacientkou, když ji postihla první ataka lumboschiadického syndromu. V té době existovala vynikající a přátelská spolupráce s neurologickými pracovišti v kraji, zejména s neurologií v Chomutově (prim. Pinta, prim. Skřivánek), v Liberci (prim. Křivánek, prim. Drahozal), v Mostě (prim. Sereghy) a v Rumburku (prim. Vít). „Do těchto zařízení jsme jezdili operovat i v pozdějších letech, neboť kapacita našich lůžek nestačila zájmu a čekací doby byly neúměrně dlouhé,“ vzpomíná dnes MUDr. Eva Urbánková.

V roce 1975 atestovala z neurochirurgie a krátce poté se stala zástupkyní primáře MUDr. Z. Malého, CSc. Ve funkci zástupce působila do roku 1988, kdy se stala primářkou. Po celou tuto dobu byla školitelkou všech chirurgů v kraji před atestací II. stupně v chirurgii v neurochirurgickém minimu. Organizovala a vedla neurotraumatologické semináře, jejichž přínosem bylo sjednocení péče o neurotraumata v kraji. Velkou měrou se podílela na výcviku a výchově nových lékařů na vlastním oddělení (MUDr. Sucho- mel, MUDr. Sameš, MUDr. Hackel, MUDr. Steindler). Z „Popelky republiky“ se stalo renomované pracoviště, z něhož vzešli přednostové tří neurochirurgických pracovišť (prof. Beneš, doc. Sucho- mel, doc. Sameš) a řada dalších lékařů se rovněž dobře uplatnila na jiných klinikách.

Téměř 20 let pracovala ve Výboru Československé a později České neurochirurgické společnosti, kde se výrazně podílela na vytváření podmínek pro další vzdělávání neurochirurgů. Za dobu své aktivní práce provedla kolem 10 tisíc neurochirurgických operací z celého spektra. Jako první v České republice zavedla v roce 1988 operaci dle Caspara a stala se inspirací pro všechna pracoviště v zemi. Pravidelně přednášela zpracované výsledky své práce na neurochirurgických sjezdech.



Publikovala především práce se spinální problematikou.

Vážné onemocnění a následný úraz v roce 1996 předčasně ukončily její kariéru výjimečného neurochirurga. Podílela se na vytvoření ústecké neurochirurgické školy, která vždy patřila a patří k nejprogressivnější v naší zemi. Poslední čtyři roky před odchodem do starobního důchodu ještě pracovala jako posudkový lékař. Kontakt s oborem však v žádném případě neztratila, sleduje literaturu, účastní se neurochirurgických akcí a kongresů.



Prim. Urbánková byla známa svou nekompromisní a nesmlouvavou náročností jak na střední, tak především na lékařský personál. Nikdy neměla daleko k ostrým až pepným slovům, pokud výkon neodpovídal přesně jejím představám. Pověstný byl i její přímý vztah k pacientům. Jako dnes vidíme plačící obézní pacienty odcházející z její vertebrogenní ambulance s lakonickým doporučením „zhubnout“. Na operačním sále zcela přesně znala náplň práce sálových sester a při operačních výkonech vždy vyžadovala striktní dodržování sterility. Byla pečlivým, zručným a rychlým operátorem, k náročným výkonům přistupovala s respektem, o to však s větší bojovností. Slabší povahy z řad sanitářů a rentgenových laborantů

si proto raději na tyto výkony vyměňovaly služby.

Vždy však byla elegantní a kultivovaná dáma se širokým rozhledem od praktických ženských záležitostí až po brilantní kritiky a názory na nejnáročnější díla vážné hudby.

Respekt a úcta si získávala svým brykním a rychlým rozhodováním, inteligencí, neobvyklou přímostí, spravedlností a přísností, nepotřebovala a nepoužívala k němu nízké intriky ani dnes tak neblaze rozšířený mediální humbuk, polopravdy a pochybné žebříčky úspěšnosti v denním tisku.

Svůj život věnovala poctivému neurochirurgickému řemeslu a nesmazatelně vtiskla svou výjimečnou osobnost do vývoje ústecké i české neurochirurgie.

Jménem tisíců spokojených a vděčných pacientů a jménem lékařů kolegů bychom chtěli paní primářce poděkovat za její celoživotní dílo. Do dalších let jí přežeme pevné zdraví (její otec se letos dožívá 104 let) a spokojený radostný život.

*Za Neurochirurgickou kliniku
Masarykovy nemocnice a Univerzity
J. E. Purkyně v Ústí nad Labem
Martin Sameš*

*Ke gratulaci a poděkování se připojují:
za Neurochirurgickou kliniku ÚVN
v Praze Vladimír Beneš
a za Neurocentrum v Liberci
Petr Suchomel*

XIII. ČESKÝ a VIII. ČESKO-SLOVENSKÝ SJEZD SPÁNKOVÉHO LÉKAŘSTVÍ na téma Spánek a civilizační choroby

je pořádán při příležitosti 10. výročí založení České společnosti pro výzkum spánku a spánkové medicíny
Český Krumlov 20. – 22. října 2011 ■ <http://kongres.mww.cz>

V rámci našich snah státi se civilizovanými jsme mnohé obětovali svému pohodlí. Zkracujeme vzdálenosti a navyšujeme rychlost transportu, ale díky novým možnostem se nám dostává jen větší uspěchanosti a z toho pramenícího stresu. V marné touze osedlat čas našimi potřebami, které s novými možnostmi geometrickou řadou narůstají, zjišťujeme, že se nám času stále více nedostává. Na každém kroku a v každém okamžiku se snažíme šetřit fyzickou námahu, ale vůbec se tím nestáváme zdatnějšími. Navykli jsme si naši potravu činit hojnou kvantitou i kvalitou, všudypřítomnou, ale naše těla tímto blahobytem trpí. Vyřešili jsme během posledních staletí léčbu řady nemocí, a tak se výrazně prodloužil věk dožití, ale tím se lidstvo zaplavuje řadou nemocí stáří, dříve nepoznaných. Se všemi těmito změnami je bezpodmínečně spjat nový životní styl. Organizmus je vystaven novým podmínkám prostředí, a tak dochází k poruchám jeho regulace. Organizmus je regulován časově z jedné třetiny délky života ve spánku, ale bude tomu tak určitě větší měrou, neboť právě ve spánku není organizmus zatěžován tělesným a duševním výdejem. Pojďme se společně zamyslet nad problematikou civilizačních nemocí ve spojitosti se spánkem, v říjnu 2011, tedy v Rožmberském roce, přímo v sídle šlechtického rodu, který zde před 400 lety ukončil své tehdejší takřka 400 let trvající panování a pokusme se posoudit změny, jež od té doby nastaly a promítly se do problematiky zdraví a nemoci. Jak by se totiž dalo vytušit z indicií zejména z posledních let panování rodu Rožmberků, život na jejich dvoře by bylo možno vnímat jako jednu z kolébek civilizačních nemocí.

MUDr. Pavel Dohnal

Hlavní témata sjezdu

Spánek a kardiovaskulární choroby
Nespavost, úzkostné poruchy, deprese
Spánek, poruchy výživy a metabolismu
Spánek a CHOPN
Spánek a kvalita života
Poruchy circadiánní rytmicity
Spánek, stáří a neurodegenerativní nemoci

Kongresový výbor

Předseda: prof. MUDr. Karel Šonka, DrSc.
Místopředsedkyně: MUDr. Jana Vyskočilová
Vědecký sekretář: MUDr. Miroslav Moráň
Členové:
doc. MUDr. Petr Smolík, CSc.
prof. MUDr. Soňa Nevšimalová, DrSc.
MUDr. Miroslav Lánský
MUDr. Pavel Dohnal